

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. VI. An liceat Sacramenta ministrare indignis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

quantum ad officia Missæ, vel ministerium Sacramentorum, et si non debeant in officiis evitari.

58. In posteriore Canone per alios Clericos à Sacerdotibus distinctos possent intelligi Diaconi quoad functiones sacramentales, quæ eis ex delegatione competere possunt: vel tam illi, quam alii, quoad officia & ministeria, quibus annectitur susceptio Eucharistiæ; prout ministri altaris solebant sub missa solemnè de manu sacrificantis communicare. Vel sanè, si generalius loquatur Pontifex, ad summum dicit, eos peccare, non definiens, an mortaliter, dicens tamen eis cavendum ob timorem divini iudicii, & monendos ut in testimonium suæ damnationis abstineant, ne videlicet se ipsos coram Deo condemnent, non quidem de novo mortaliter peccando, sed profitendo sanctitatem, quam non habent, & tamen eos habere decet. Prout dicimus Religiosum malè viventem à sua veste Religiosa condemnari, & prout Apostolus ad Rom. 2. dicit condemnare se ipsos, qui alios iudicant, non quòd necessariò peccent alios iudicando, sed quia ipsi eadem agunt, quæ in aliis iudicant seu condemnant. Ita Coninck & alii. Non rectè tamen addit Arriaga disp. 20. num. 10 Pontificem sic loqui de publicis peccatoribus propter scandalum: nam apertè Pontifex etiam notorietatem facti secludit in canone postèrius citato, de quo tamen tractabat Arriaga supra.

QUÆSTIO VI.

An liceat Sacramenta ministrare indignis?

59. *Ministrans Sacramenta indignis peccat mortaliter per se loquendo.*

R Esp. negativè, adèd ut minister per se loquendo peccat mortaliter ministrando illa indignè accedentibus, quando eos sine gravi incommodo potest repellere. Est doctrina certa, omniumque consensu firmata. Et colligitur ex *Matth. 7. Nolite dare sanctum canibus. 1. ad Cor. 4. Hic jam queritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniat. Ratio est: quia minister ex natura rei obligatur Sacramenta tractare reverenter, & administrare fideliter, cui utriusque notabiliter contravenit, qui ea immundis & indignis confert. Accedit universale præceptum charitatis, quo prohibemur alterius peccato cooperari; quod facit minister conferendo Sacramentum indignè suscipienti. Unde præter peccatum speciale contra reverentiam jure divino naturali debitam Sacramento, videtur committere peccatum mortale contra charitatem proximi, sive peccatum generale scandali; ut colligitur ex doctrina tradita de Scandalo parte 2. *Tract. 2. disp. 7. q. 9. §. 2.**

Advertendum autem equalitatem notitiæ de dignitate seu dispositione suscipientis relinqui serè iudicio prudentis ministri: attento quòd non requiratur æquè exacta in omnibus Sacramentis notitia: in absolute sacramentali requiritur exactior dispositionis notitia, cum ibi Sacerdos sit iudex. Similiter in Sacramento Ordinis: quod non dirigitur ad bonum privatum sed commune. In Baptismo etiam adultorum de fide ceterisque dispositionibus est inquirendum. In aliis autem præsumitur quis bonus, nisi constet contrarium.

Hinc est certa doctrina, illicitè præberi Sacramentum peccatori publico, sive petat publicè, sive privatim: & sive sit publicus per sententiam iudicis, sive notorietate facti. Nam publicus peccator re & publicè famà est canis; de quo proinde intelligitur illud *Matth. 7. Nolite dare sanctum canibus.* Idemque tradunt Patres in specie loquentes de Eucharistia; ut *Chrysostomus Hom. 83. in Matth. Cyprianus, Augustinus & alii; & Rituale Romanum Tit. de Sacramento Eucharistiæ*, ubi dicitur: *Arcenti autem sunt publicè indigni; quales sunt excommunicati, interdicti, manifesteque infames; ut meretrices, concubinarij, seneratores, magi, sortilegi, blasphemij, & alij eius generis publici peccatores: nisi de eorum poenitentia & emendatione constet, & publico scandalo prius satisfecerint.*

Unde patet publicæ meretrici, quam non constat deseruisse statum meretricium, serè de cuius conversione publicè non constat, non posse Eucharistiam in publicum ministrari, quantumvis in foro sacramentali foret absoluta: tum quia talis ad hujusmodi administrationem non habet jus, tum quia si foret scandalosum. Excipe articulum mortis, in quo, si privatim fieri non potuit administratio, necessitas extrema videtur prævalere scandalo, præsertim mox auferribili publicatione resipiscentiæ. Quando verò Sacramentum privatim petitur, sufficit præsentis habere notitiam emendationis; immo interdum potest sufficere confessio cum absolutione: quia hæc ratio potest tolli scandalum. Quod neque subsequetur postea ex divulgatione, si spærter divulgatur emendatio. Quòd si denique ex sola poenitentis confessione Sacerdos noverit peccatum esse publicum, constat ex obligatione sigilli sacramentalis peccatorem etiam publicè petentem non posse repellere.

Si autem quæretur, quàm multis peccatum debeat esse notum, ut confectur notorium evidentiæ facti? Resp. non posse id certà regulà definiri, sed prudenti iudicio determinandam esse delicti publici notorietatem, attentis circumstantiis loci & personarum. Quare illud omnino dicendum vide-

videtur ita notorium, quod celebri loco fit, & in iis circumstantiis, quibus ad communem notitiam facile possit pervenire. Per accidens autem est, quod adstantes fortasse ignorent publicitatem delicti, sive status peccati: quia equidem peccator respectu horum jus ad famam verè amisit; quam etiam paulò post moraliter loquendo perdendam non debet Sacerdos Sacramenti administratione servare.

64. *An iusticiam publicam & notitiam ad indignum sacramentum.*
Extendunt autem *Suarez, Rodriguez*, & alii passim etiam ad casum, quo de peccatore est publica eaque vehemens seu violenta suspicio, quæ scilicet probabili ratione deponi non potest, sive quæ nullam in contrarium habet seu admittit probationem: nam & hæc generat moralem certitudinem. Deinde ex admissione ejusmodi natum esset oriri scandalum; cui proinde ut occurratur, etsi non per modum pœnæ, posset negari Sacramentum, quo usque modo debito se purge.

65. *Constitutio in dignum occultum repellit publicam admittit deest.*
Quòd si peccator sit occultus, tamen ministro constat ejus indignitas, ex notitia non-confessionali (secus est juxta plurimos Doctores, si constat tantum ex notitia confessionali, etsi Sacramentum petatur etiam privatim) debet repelli, si petat privatim, aut coram illis tantum, qui peccatum illius norunt: Si autem petat publicè, ita ut sine notabili infamia nequeat repelli, potest, immo debet ei Sacramentum præberi. Ita de Eucharistiæ Sacramento expressè tradit *Rituale Romanum rit. de Sacramento Eucharistiæ*, & communissime Theologi. Idem colligitur ex perpetuo usu Ecclesiæ: immo ex facto ipsius Christi, qui Judam à communione Corporis & Sanguinis non repulit. Ex quo indubitatum esse debet, dari præceptum, sive juris naturæ, ut Varij putant, sive positivum ipsius Christi, ut putat *Cominck q. 86. a. 6.* de non repellendo publicè occulto peccatore. Ratio est: quia tunc ob urgentem causam scilicet non infamandi proximum, censetur minister se habere permittivè ad peccatum proximi, consistens in susceptione, quæ secundum se est sancta, & solum mala ex voluntate suscipientis. Plura insuper, eaque gravia incommoda plerumque sequerentur: nam verè innocentes sæpè infamarentur ex aperto vel occulto odio aut imprudentiâ ministrorum: sæpè etiam cum timore accederent, timendo injustam infamationem: adstantes etiam perturbarentur: ministris denique gravissimum vel potius importabile in gumberet onus probandi alium rectè esse repulsurum. Non est itaque obligatio impediendi peccatum occultum peccatoris indignè sumentis & Sacramenti irreverentiam; adeoque manet obligatio juris naturalis non lædendi famam proximi, quem à Sacramento publicè repellendo minister ex se & positivè infamaret.

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

Nec obstat I. quòd potius consulendum videatur honori Christi & Sacramenti, quàm famæ occulti peccatoris, qui non verètur indignè accedere, quantumvis ad Sacramentum jus non habeat in tali statu constitutus. Nam hæc quidem sensu debet Minister præterire Christum sive Sacramentum, quòd ipsemet non possit irreverenter se gerere erga Sacramentum, ut famam proximi servet, sed potius servare debeat in se reverentiam Sacramenti, quàm famam proximi. Non tamen ita, ut possit positive alteri famam auferre, ad hoc ut ab altero etiam serveretur honor debitus Sacramento, quando in eo solum consistit honoris læsio, quòd alter peccet v. g. indignè communicando; sed potius debet hujusmodi irreverentia permitti: cum ut peccatum proximi impediatur, non liceat eum infamare; neque minus malum facere, ut gravius alterius evitetur. Quare nec licitum est occultum proximi peccatum detegere ad impediendum ejusdem perjurium; neque sigillum sacramentale, ut vitetur injuria Dei alioquin graviter offendendi.

66. *Quo sensu & prius consulendum honori Sacramenti, & quo famam proximi.*
Non obstat II. quòd publicè petenti liceat negare Eucharistiæ, quæ privatim scitur ad hoc peti; ut postea conculcet. Nam in primis id non satis constat, & negatur à *Poncio d. 4. n. 77.* Et quàmvis admittatur, disparitas est, quòd locum ibi habeat læsio honoris seu contemptus Sacramenti in se, præscindendo quodammodò à peccato alterius; uti etiam si exponatur irridendum Ethnicis vel Hæreticis, projiciatur in lutum &c. adeoque denegare Sacramentum cum detectione injuriosi conatus, est defendere innocentem, & ab eo injuriam propulsare; quòd licitum est, etiam infamando eum qui se ad invadendum parat.

67. *An possit negari Eucharistiæ, quæ publicè petitur, animo occulto conculcandi.*
Non obstat III. quòd enssem depositum nequeam reddere repenti illum, ut se vel alium occidat, etsi deberet iniquus animus ejus detegi. Nam dissimulato Assensum petiti negare sine gravissimo incommodo proprio) disparitas est, quòd indignè suscipiens Sacramentum sibi met non ceat in eo quòd suæ potestati subest, quòdque malum illud sit ei omnino voluntarium, evitabile & reparabile, jamque in animo completum, cui à ministro solum additur actio exterior secundum se honesta. Qui verò repetit enssem ut alteri noceat, id facit animò inferendi ei malum involuntarium, præsertim irreparabile, & à me impediibile: adeoque debet alter à me defendi, non obstante infamia nocituri, oriundà ex detectione pravi conatus. Idem serè est de eo, qui sibi vult nocere vitam eripiendo, quæ nullo modo subest ejus dominio. Adde his casibus ad summum detegi occultam voluntatem occidendi; quæ equidem dando gladium depositum non

occultabitur, sed occisione dein secuta maxime fiet manifesta, & aliunde etiam ipsi occidenti gravia damna evenient.

69. *An possit indignè communicaturus dari hostia non consecrata.*
 Non obstat IV. quod Sacerdos videatur aliter posse consulere, tum famæ peccatoris occulti, tum irreverentiæ Sacramenti, præbendo videlicet hostiam non consecratam publicè accedenti, ne sacrilegè recipiat consecratam; saltem quando adest conventio Sacerdotis communicaturi super hac re. Nè etsi nonnulli admittant id fieri posse, communis tamen sententia negat esse licitum: esset enim fictio ista valde periculosa & execranda, quâ præberetur hostia non consecrata, moraliter loquendo ab ipso sumente vel ab adstantibus adoranda. Sicut si quis populo publicè in processione aut aliàs exhiberet adorandam hostiam non consecratam, aut venerandas reliquias alicujus damnati tamquam certi alicujus Sancti. Unde esset periculum morale idololatriæ quasi exterioris, & superstitio quædam falsi cultus. Itaque *falsa sunt abicienda remedia, quæ veris sunt periculis graviora*, ut respondet Innocentius III. c. De homine de Celebrat. missar. interrogatus de casu, etsi non per omnia simili, quo Sacerdos peccati conscius non valens ob necessitatem omittere sacram (quando debuisset saltem conteri) non consecrabat, sed de cetero, ut populo satisfaceret, missam se celebrare fingebat. Quare nec ipse Christus hac simulatione circa Judam sacrilegè communicaturum usus est, nobis præbens exemplum, quid in casu simili agere debeamus.

70. *Non potest Sacramentū dari ad purgationē criminis.*
 Petes, an liceat Eucharistiam dare vel sumere ad purgandam suspicionem criminis? Resp. negativè cum D. Thoma & Theologis communiter, si fiat eâ intentione, ut si sumens sit crimini obnoxius, Deus præter naturæ ordinem edat manifestæ unctionis signum; si autem sumenti nihil mali accidat, habeatur declaratus innocens. Hoc namque esset tentare Deum: cum Eucharistia nec ex natura rei nec ex divina promissione sit medium conveniens ad manifestationem occulti delicti. Unde etiam alii non ab similes purgationis modi per ferrum candens aut aquam ferventem sunt à Pontificibus reprobati c. *Consulisti* 2. q. 5. & alibi sæpè.

71. *Respondetur ad decretū Concilii VVormatiensis, quod Salem purgationem videtur indicere.*
 Nec obstat Concilium Wormatiense (& refertur c. *Sæpè contingit*, & c. *Si Episcopo* 2. q. 5.) quod suspectis de crimine indicit celebrationem vel sumptionem Eucharistiæ ad purgationem: nam in primis Concilium istud non fuit generale, neque ab Ecclesia approbatum: immo si (quod Plures existimant) agat de purgatione superius expositâ, est per Pontifices reprobatum, dum similes purgationes condemnant, tamquam superstitiosas. Nihilominus cum Joanne majore rectius dicitur Concilium loqui de purgatione per Sacramentum, quæ fiebat per modum juramenti, ut sumptione illius tam-

quam juramento execratorio veritas eliceretur: sicut passim suspectis de crimine offertur juramentum. Neque illud juxta omnes est ex natura rei illicitum: quamquam modus ille purgationis sit cositrariâ Ecclesiæ consuetudine abrogatus, immo juxta varios Doctores iudicibus prohibitus, adeoque non facile ab eis practicandus. Quamquam justa de causa non videatur illicitum assumere illum saltem ex libera suiisque voluntate, exemplo Gregorii VII. in testimonium innocentie sumentis Eucharistiam coram Henrico IV. idem facere detrectante, ut refert Baronius ad annum Christi 1077.

Quæ de Sacramento non ministrando peccatori publico, non negando peccatori occulto publicè petenti, dicta sunt, etiam in specie plerumque proponi soleant de Sacramento Eucharistiæ, tamen cum proportione locum habent etiam in aliis Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione & unctione extrema. In Sacramento autem Penitentiae locum non habet publica petitio seu repulsa; sed in foro illius secreto Sacerdos veluti iudex obligatur sine delectu alio, quos ex allegatis & probatis repererit indispositos non admittere, quos repererit dispositos non repellere.

De Sacramento Ordinis habet recepta satis doctrina repellendum esse indignum, si in publico petat, si in occulto, sic ut Ordinario etiam ex scientia secreta sit hæc in parte procedendum, v. g. irregulari occulto neganda Ordinatio. Ratio est: quia Sacramentum Ordinis non est pro omnibus, quasi quisque ad illud jus prætereendere valeat, uti ad Eucharistiam, sed delectus ordinandorum est penes rectores Ecclesiæ, qui debent huic prospicere (prout sui Ecclesiis utile aut necessarium viderint) de officialibus & ministris idoneis, adeoque ex officio tenentur de qualitate ordinandorum inquirere. Quare offerentes se ad Ordines subjiciuntur inquisitioni seu examini Ecclesiæ de eorum qualitate & idoneitate, sicut præsentantes sese ad officia Reipublicæ. Unde inquisitionem de natalibus, moribus &c. etiam publicè in Ecclesiis, proposito Ordinandi nomine faciendam, præscribit *Trid. sess. 23. c. 5. de Reform.* & rursus c. 7. statuit examen esse desuper instante jam ordinatione faciendum à personis per Episcopum designatis, ultra Archidiaconum, cui de jure competit scrutinium seu examen. Hæc tamen videntur intelligenda de indignitate, quâ quis reddatur idoneus seu indignus ad ipsum statum. Loquendo tamen de sola indignitate ad ipsum Ordinis Sacramentum quâ tale, proveniente ex hoc præcisè, quod accedens sit occultè in malo statu, mihi non ita constat, quòd ideo persona alioquin omnino idonea posset cum publica infamia repelli. Similiter si is qui publicè Ordines petit,

petit, ad illos jus prætere posse ratione tituli, v. g. beneficii vel dignitatis obtentæ, existimat *Lugo d. 8. sect. 12. n. 194.* & alii talem non posse repelli arg. c. *Ex tenore de tempor. ordinat. ubi Gloja idem indicat.*

Ad Sacramentum Matrimonii quod attinet, constat ipsos contrahentes, qui sunt ministri Sacramenti matrimonii posse contrahere, sic ut publicè non possit repelli compar ob peccatum occultum. Immo juxta Doctores passim id fieri nequit, etsi peccatum sit publicum. Quod probat *Lugo sup. sect. 14. n. 226.* ex eo, quod nullus injiciat scrupulum personis Catholicis, quasi non possint licitè contrahere cum existente in malo statu. Deinde quod nullus Theologus obliget virginem ad negandum matrimonii consensum sponso, quamdiu est in statu peccati; sed potius ex usu omnium fidelium constat obligationem se disponendi relinqui privatæ cujuslibet contrahentium conscientie. Immo Pontifex interdum dispensat ut Catholicus contrahat cum Hæretica. Idemque in variis antiquis Conciliis concessum fuit, quando Hæreticus Concilium conversionem: istis autem casibus supponebatur ille contracturus matrimonium in malo statu.

His equidem non obstantibus dubitare nequeo, quin saltem lege charitatis teneatur quis partem admonere quantum commodè potest, si speretur fructus, ut se dignè disponat. Immo hoc ipsum omnino exigit reverentia Sacramenti, cujus sanctitas exigit, ut non ministretur indigno, à quocumque ministratur. Prout etiam patet in Baptismo, quem in necessitate etiam femina, etsi non ex officio speciali licitè ministrat, non tamen indigno. Quare si non adfit specialis causa contrahendi cum tali, & ministrandi eidem Sacramentum matrimonii; non video, qualiter id faciens possit excusari à peccato mortali. Neque plus intendit *Præpositus q. 7. de Impedimentis matrimonii dub. 24.* addens cautè conditionem, si fuerit justa causa; seu, si intersit contrahere cum tali. Quam limitationem fortè etiam alii non negarent.

Nihilominus ordinariè contrahenti intersit contrahere determinatè cum tali persona, sic ut ob causam justæ utilitatis aut necessitatis plerumque excusetur à peccato ministrandi Sacramentum matrimonii indigno. Eaque causâ subsistente id verum est, etsi alter sit excommunicatus toleratus. Nam post *Concilium Constantiense* censura specialiter non obstat, quò minus possit innocens tali communicare, etiam in sacris. Cooperat autem ad peccatum alterius in malo statu Sacramentum suscipientis est communis quoad alios peccatores non excommunicatos: ob utilitatem enim contractus cum tali celebrandi censetur se habere permisivè ad indignam alterius susceptio-

nem, quam possit alter vitare, si vellet.

Ex quibus à fortiori patet, posse tunc parochum hujusmodi matrimonio assistere, sicut unus contrahentium potest alteri in malo statu existenti ministrare: quàmvis similiter lege charitatis deberet contrahentes priùs à statu peccati agerere, si commodè possit. Estque de parocho adhuc minor difficultas; eò quod non sit minister Sacramenti matrimonii, sed tantum assistens instar notarii seu testis publici ipsi contractui quò tali: publicus autem notarius vel judex contractui alioquin legitimo auctoritatem sui muneris non denegat, etsi partes contractum ineundo ex sua malitia peccent.

Si tamen subesset in contrahere volentibus aliquod impedimentum ipsius contractus matrimonialis, distinctum videlicet ab indignitate consistente in hoc, quod contracturi sunt in malo statu, deberet parochus juxta receptam Doctorum sententiam non assistere, sed potius impedimentum Episcopo manifestare, si moniti nolint desistere, quantumvis foret occultum & infamiam adferens. De quo in Tractatu de Matrimonio differi solet.

QUESTIO VII.

De Ceremoniis in Ministerio Sacramentorum servandis reliquisque Sacramentalibus.

NOMINE Ceremoniæ intelligitur actus externus Religionis, qui non aliundè est bonus & laudabilis, nisi quia fit ad colendum Deum, ut explicat *Bellarmin. l. 2. de Sacram. c. 29.* sive circumstantia exterior religiosa ad Deum decenter colendum instituta. Hujusmodi Ceremonias quàm plurimas Deus ipse instituit in veteri Lege, quæ quorundam hanc partem ceremonialis dicta est: Quasdam etiam instituit ipse Christus in nova Lege, videlicet septem Sacramenta, & Sacrificium Eucharisticum. Varias denique instituerunt Apostoli eorumque successores, sive Ecclesia; quæ dicuntur, Ecclesiasticæ. Quarum nonnullæ versantur circa Sacrificium & Sacramenta, ut scilicet decentius conficiantur seu ministrentur: nonnullæ circa alia. Nam circa personas versantur exorcismi, insufflationes, aspersio cineris: circa loca, v. g. consecratio templi: circa tempus, dies festi, vigiliae &c. circa res ipsas, benedictio aquæ, cinerum, vestium, olei, palmarum &c. Inter ceremonias quoque quædam specialiter appellantur Sacramentalia; non quòd particulariter pertineant ad ministerium Sacramentorum, sed quia Sacramenta imitantur in hoc, quòd delectant venialia; etsi juxta veram hodieque receptam sententiam non nisi ex opere

77. A fortiori licet um est in simili casu Parochi assistere.

Quid ei faciendum, dum novit subesse aliud matrimonialis contractus impedimentum, remissivè.

78. Quis nomine Ceremoniæ intelligatur.

Alia Ceremoniæ sunt divine, alia Ecclesiasticæ.

Et hæc sunt variae.

74. Matrimonii potestatem cum peccatoe etiam juxta Doctores passim.

75. Si commodè potestatem non possit, tamen aliter dicitur.

Et intersit specialiter cum illo contrahere, alii non.

76. Ordinariè tamen in tali causa subsistit.

77. Permissivè, etsi alter sit excommunicatus toleratus.